

ΘΕΟΛΟΓΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Α'.

Περὶ τὸν διάλογον μεταξύ Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονείων

Ἐν τῷ κυκλοφορηθέντι δευτέρῳ ἡμιτόμῳ τοῦ τρέχοντος ἔτους τοῦ θεολογικοῦ περιοδικοῦ τῆς ἐν Brookline Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ «The Greek Orthodox Theological Review», Vol. XIII, No 2, p. 117-324, Fall 1968, δημοσιεύονται τὰ πρακτικά τῆς δευτέρας συναντήσεως ἐν Bristol τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ 25-29 Ἰουλίου 1967 Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονείων θεολόγων. Ὑπομιμνήσκομεν ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ τ. 10 (1964-65) No 2 ἐδημοσιεύθησαν τὰ πρακτικά καὶ τῆς πρώτης συναντήσεως ἐν Aarhus τῆς Δανίας ἀπὸ 11-15 Αὐγούστου 1964 Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονείων θεολόγων. Ἐν τῷ μετὰ χεῖρας ἡμιτόμῳ τοῦ περιοδικοῦ δημοσιεύονται ἀγγλιστὶ αἱ ἐπόμεναι κατὰ σειράν εἰσηγήσεις τῶν μετασχόντων τῆς δευτέρας ταύτης συναντήσεως Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονείων θεολόγων: α) Μητροπολίτου Καλαβρίας Αἰμιλιανοῦ: «ἀπὸ τοῦ Aarhus εἰς τὸ Bristol», σ. 137-142. β) Π. Τρεμπέλα: «παρατηρήσεις τινὲς ἐπὶ τῆς συναντήσεως τοῦ Aarhus», σ. 143-147. γ) V.C. Samuel: «ἡ ἀνθρωπότης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παραδόσει τῆς Συριακῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», σ. 152-164. δ) E. Tsonievsky: «ἡ ἔνωσις τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων κατὰ τὰς Ἀντιχαλκηδονείους Ἐκκλησίας καὶ τὴν Ὁρθοδοξίαν», σ. 170-180. ε) G. Florovsky: «τὸ χριστολογικὸν δόγμα καὶ ἡ ὀρολογία του», σ. 190-193. στ) P. Verghese: «ἡ μονοθελητικὴ ἔρις», σ. 196-208. ζ) M. K. Krikorian: «ἡ Χριστολογία ἐν τῇ λειτουργικῇ παραδόσει τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας». η) H. Amin: «ἡ ὀρθόδοξος πίστις ἐν ταῖς λειτουργίαις καὶ ταῖς προσευχαῖς τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας», σ. 226-239. θ) Ἰω. Καρμίρη: «τὸ χριστολογικὸν δόγμα ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Λατρείᾳ», σ. 241-257. ι) Γ. Κονιδάρη: «ἡ ἐσωτερικὴ συνέχεια καὶ συνέχεια τοῦ τριαδικοῦ καὶ τοῦ χριστολογικοῦ δόγματος ἐν ταῖς ἑπτὰ-Θεοικουμένικαῖς Συνόδοις», σ. 263-273. ια) K.N. KheHa: «ἐμποδίζουσιν αἱ τέσσαρες μεταγενέστεραι Σύνοδοι τὴν μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων συνδιαλλαγὴν; ιβ) N. Chitescu: «ἡ θέσις ὀρθοδόξων τινῶν καὶ ῥωμαιοκαθολικῶν θεολόγων περὶ τῶν θελήσεων ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ πρόβλημα τῶν σχέσεων μετὰ τῶν Ἀντιχαλκηδονείων», σ. 288-306. ιγ) Ἀρχιεπισκόπου Severius Zaka Iwas: «ἡ διδασκαλία περὶ μιᾶς φύσεως ἐν τῇ Συριακῇ Λατρείᾳ», σ. 309-315. Τὴν ἀνάγνωσιν ἐκάστης τῶν ἀνωτέρω εἰσηγήσεων ἐπηκολούθουν συζητήσεις, αἵτινες ἤγαγον εἰς τὴν σύνταξιν τῆς ἐπομένης κοινῆς ἐκθέσεως τῶν συμπε-

ρασμάτων τῶν συσκεφθέντων θεολόγων, ἥτις δημοσιεύεται ἐν σελ. 133-135, ἔχουσα ὡς ἀκολούθως:

1. «Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ, τῷ καταξιώσαντι ἡμᾶς, ἵνα συνέλθωμεν διὰ δευτέραν φοράν ὡς ὁμάς μελέτης, ὑπὸ τὴν εὐλογία τῶν ἀρχῶν τῶν σεβαστῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν. Εἰς τὸ Aarhus ἀνεκαλύψαμεν ἱκανὰ κοινὰ σημεῖα, ἵνα ἐγγύτερον ἐρευνήσωμεν τοὺς δεσμοὺς μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν. Εἰς τὸ Bristol εὔρομεν νέα τινὰ σημεῖα συμφωνίας. Πολλὰ ζητήματα ἀναμένουσιν ὅπως μελετηθῶσι καὶ ῥυθμισθῶσιν. Ἄλλ' ἐπιθυμοῦμεν νὰ προβῶμεν εἰς τινὰς κοινὰς διαπιστώσεις.

I.

2. Ἡ ἀπειρος ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος, δι' ἧς ἐδημιούργησε καὶ ἔσωσεν ἅμα ἡμᾶς, εἶναι ἡ ἀφετηρία ἡμῶν διὰ τὴν κατανόησιν τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνώσεως τῆς τελείας θείας φύσεως καὶ τῆς τελείας ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν τῷ Σωτῆρι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ. Διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ὁ Θεὸς Λόγος ἐγένετο εἰς ἕξ ἡμῶν. Οὕτως ὁ ὁμοούσιος τῷ Πατρὶ ἐγένετο διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως ὁμοούσιος καὶ ἡμῖν. Διὰ τῆς ἀπείρου χάριτος ὁ Θεὸς ἐκάλεσεν ἡμᾶς, ἵνα κατατείνωμεν πρὸς τὴν ἄκτιστον δόξαν Του. Ὁ Θεὸς ἐγένετο φύσει ἄνθρωπος, ἵνα ποιήσῃ τὸν ἄνθρωπον χάριτι Θεόν. Ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Χριστοῦ ἀποκαλύπτει οὕτως καὶ πραγματοποιεῖ τὴν ἀληθῆ κλήσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Θεὸς καλεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν πληρότητα τῆς μετ' αὐτοῦ κοινωνίας ἐν τῷ σώματι τοῦ Χριστοῦ, ἵνα μεταμορφώμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν. Ἐν τῇ σωτηριολογικῇ ταύτῃ προοπτικῇ προσηγγίσαμεν τὸ χριστολογικὸν ζήτημα.

3. Ἐμνήσθημεν πάλιν τῶν ἡμετέρων κοινῶν Πατέρων ἐν τῇ Οἰκουμένηκῃ Ἐκκλησίᾳ — τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου καὶ τοῦ ἁγίου Εἰρηναίου, τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου καὶ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, τοῦ ἁγίου Βασιλείου καὶ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης καὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου, τοῦ ἁγίου Εὐφραῖμ τοῦ Σύρου καὶ τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας καὶ πολλῶν ἄλλων ὁσίας μνήμης. Στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, διαπιστοῦμεν τελείαν σχέσιν μεταξὺ Χριστολογίας καὶ Σωτηριολογίας, ὡς καὶ τελείαν σχέσιν ἀμφοτέρων πρὸς τὴν Θεολογίαν καὶ τὴν Ἀνθρωπολογίαν, τὴν Ἐκκλησιολογίαν καὶ τὴν Πνευματολογίαν, ὡς καὶ πρὸς ὁλόκληρον τὴν λειτουργικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας.

4. Ἦδη ἀπὸ τοῦ ε' αἰῶνος ἔχομεν χρησιμοποίησι διαφόρους διατυπώσεις, ἵνα ὁμολογῶμεν τὴν κοινὴν ἡμῶν πίστιν πρὸς τὸν ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τέλειον Θεόν καὶ τέλειον ἄνθρωπον. Τινὲς ἐξ ἡμῶν παραδέχονται δύο φύσεις, θελήσεις καὶ ἐνεργείας ὑποστατικῶς ἠνωμένας ἐν τῷ ἐνὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. Τινὲς ὁμῶς ἐξ ἡμῶν παραδέχονται μίαν ἠνωμένην θεανθρωπίνην φύσιν, θέλησιν καὶ ἐνέργειαν ἐν τῷ αὐτῷ Χριστῷ. Ἄλλ' ἀμφότεραι αἱ πλευραὶ ὀμιλοῦσι περὶ ἐνώσεως ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως καὶ ἀχωρίστως. Ἰὰ

τέσσαρα ἐπιρρήματα ἀνήκουσιν εἰς τὴν κοινὴν παράδοσιν ἡμῶν. Ἀμφότεραι παραδέχονται τὴν δυναμικὴν μονιμότητα (ἐνότητα) τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος μετὰ πασῶν τῶν φυσικῶν ιδιοτήτων καὶ δυνάμεων αὐτῶν ἐν τῷ ἐνὶ Χριστῷ. Οἱ ὀμιλοῦντες διὰ τοῦ ὄρου «δύο» δὲν διαιροῦσιν ἢ χωρίζουσι δι' αὐτοῦ. Οἱ ὀμιλοῦντες διὰ τοῦ ὄρου «μία» δὲν συγχέουσιν ἢ συγχωνεύουσιν. Τὸ «ἀδιαιρέτως» καὶ «ἀχωρίστως» τῶν ὀμιλούντων περὶ «δύο» καὶ τὸ «ἀτρέπτως» καὶ «ἀσυγχύτως» τῶν ὀμιλούντων περὶ «μιάς» πρέπει νὰ τονισθῶσιν εἰδικῶς, ἵνα δυνηθῶμεν νὰ ἐνοήσωμεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον.

5. Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ συνεζητήσαμεν ἐπίσης τὴν συνέχειαν τῆς διδασκαλίας ἐν ταῖς Συνόδοις τῆς Ἐκκλησίας, καὶ εἰδικῶς τὰς μονοενεργητικὰς καὶ μονοθελητικὰς συζητήσεις τῆς ἐβδόμης ἑκατονταετηρίδος. "Οἱοὶ ἡμεῖς συμφωνοῦμεν, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη θέλησις οὔτε ἀπεροφήθη οὔτε κατεπίεσθη ὑπὸ τῆς θείας θελήσεως ἐν τῷ σαρκωθέντι Λόγῳ, οὔτε εἶναι ἀντίθετοι ἡ μία πρὸς τὴν ἄλλην. Ἡ ἄκτιστος καὶ ἡ κτιστὴ φύσις μετὰ τοῦ πληρώματος τῶν φυσικῶν ιδιοτήτων καὶ δυνάμεων αὐτῶν ἠνώθησαν ἀσυγχύτως καὶ ἀχωρίστως καὶ συνεχίζουσι νὰ ἐνεργῶσιν ἐν τῷ ἐνὶ Χριστῷ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν. Ἡ θέσις ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἐπιθυμοῦσι νὰ ὀμιλῶσι περὶ μιᾶς θεανθρωπίνης θελήσεως καὶ ἐνεργείας ἠνωμένης ἀσυγχύτως καὶ ἀχωρίστως δὲν φαίνεται συνεπῶς νὰ εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως (680-681), ἡ ὁποία δέχεται δύο φυσικὰς θελήσεις καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας, ὑπαρχούσας ἐν αὐτῷ ἀδιαιρέτως, ἀναλλοιώτως, ἀχωρίστως καὶ ἀσυγχύτως.

6. Ἐπειράθημεν νὰ διατυπώσωμεν ἐρωτήσεις τινὰς, αἵτινες χρῆζουσι περαιτέρῳ μελέτης πρὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς πλήρους κοινωνίας μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν. Ἐνθαρρυνόμεθα ὅμως ὑπὸ τῆς κοινῆς σκέψεως τὴν ὁποίαν ἔχομεν ἐπὶ τινῶν θεμελιωδῶν θεμάτων διὰ νὰ συνεχίσωμεν τὸ ἡμέτερον ἔργον τῆς κοινῆς μελέτης, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι παρὰ τὰς δυσχερείας, τὰς ὁποίας ἔχομεν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα θὰ ὀδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς πλήρη συμφωνίαν.

II.

7. Αἱ κοινὰ ἐπαφαὶ ἡμῶν ἐν τῷ προσφάτῳ παρελθόντι ἔπεισαν ἡμᾶς, ὅτι εἶναι ἀπολύτου προτεραιότητος διὰ τὰς ἡμετέρας Ἐκκλησίας νὰ ἐξετάσωμεν ἐπειγόντως τὰ κατάλληλα μέτρα, ὅπως ἀποκαταστήσωμεν τὴν πλήρη κοινωνίαν μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, ἣτις ἔχει δυστυχῶς ἀπὸ αἰῶνων διακοπῆ. Αἱ συζητήσεις ἡμῶν ἐν Aarhus τῷ 1964 καὶ ἐν Bristol τῷ 1967 ἔδειξαν εἰς ἡμᾶς, ὅτι, ἵνα ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ τούτου διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, παρίσταται ἀνάγκη, ὅπως αἱ Ἐκκλησίαι ἡμῶν προβῶσιν εἰς ὠρισμένης προκαταρκτικὰς ἐνεργείας.

8. Τὸ σημαντικὸν μέτρον τῆς ἐπιτευχθείσης μέχρι τοῦδε συμφωνίας με-

ταξὺ τῶν θεολόγων ἐπὶ τῆς χριστολογικῆς διδασκαλίας τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν δέον ὅπως ταχέως ὀδηγήσῃ εἰς τὴν σύνταξιν κοινῆς δηλώσεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ νὰ ἐκφράζεται διὰ τῆς αὐτῆς διατυπώσεως ἡ κοινὴ πίστις ἡμῶν εἰς τὸν ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ὅποιον ὁμολογοῦμεν τέλειον Θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον. Ἡ δῆλωσις αὕτη, ἣτις δὲν θὰ ἔχη τὸν χαρακτήρα μιᾶς ὁμολογίας πίστεως ἢ ἐνὸς πιστεύω, δέον νὰ συνταχθῇ ὑπὸ ὁμάδος θεολόγων ἐπισήμως ἐξουσιοδοτημένων ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὰς Ἐκκλησίας πρὸς κανονικὴν καὶ αὐθεντικὴν ἔγκρισιν ἢ πρὸς ὑποδείξεις τροποποιήσεων ἐξεταστέων ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ τελικοῦ κειμένου ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν.

9. Πλὴν τῆς προτάσεως μιᾶς δηλώσεως συμφωνίας ἐπὶ τῆς βασικῆς χριστολογικῆς πίστεως, ἐν σχέσει πρὸς τὴν φύσιν, θέλησιν καὶ ἐνέργειαν τοῦ ἐνὸς Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ κοινὴ Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ δέον νὰ ἐξετάσῃ ἐπίσης τὰ σχετικὰ κανονικὰ καὶ λειτουργικὰ προβλήματα, ὡς καὶ τὰ τῆς δικαιοδοσίας, ὡς π.χ. τὰ ἀναθέματα καὶ τὰς λειτουργικὰς ἀποδοκιμασίας ὑπὸ τινῶν Ἐκκλησιῶν θεολόγων θεωρουμένων ὑπὸ ἄλλων ὡς διδασκάλων καὶ ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἀποδοχὴν ἢ μὴ ἀποδοχὴν Συνόδων τινῶν, τὰς ἀναγνωρίσεις δικαιοδοσίας καὶ τὰς ἀναγκαιούσας συμφωνίας πρὸ τῆς κανονικῆς ἀποκαταστάσεως τῆς κοινωνίας.

10. Ὑποβάλλομεν τὴν παροῦσαν σύμφωνον δῆλωσιν εἰς τὰς Ἱεραρχίας καὶ τοὺς λαοὺς τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν μετὰ μεγάλης ταπεινοφροσύνης καὶ βαθέως σεβασμοῦ. Θεωροῦμεν δὲ αὐτὴν ὡς ἔργον μιᾶς ὁμάδος μελέτης μόνον ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἀνευρέσεως δυνατοτήτων, αἵτινες θὰ διευκολύνωσι τὴν περαιτέρω ἐνέργειαν τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὑπολείπεται εἰσέτι νὰ γίνῃ ἱκανὴ ἐργασία τόσον ὑφ' ἡμῶν ὅσον καὶ ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως ἡ ἔνωσις, δι' ἣν ὁ Κύριος ἡμῶν προσηυχῆθη, πραγματοποιηθῇ ἐν τῇ ζωῇ τῶν Ἐκκλησιῶν».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται, ὅτι ἐν Bristol συνετελέσθη ἐν εἰσέτι βῆμα πρὸς τὴν ποθητὴν συνεννόησιν μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονείων. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἀπεφασίσθη, ὅπως συγκληθῇ καὶ τρίτη συνδιάσκεψις θεολόγων ἐκατέρωθεν ἐν West Malling-Kent τῆς Ἀγγλίας τὸν προσεχῆ Ἀύγουστον 1969 μὲ θέμα: «ἡ αὐθεντία τῶν Συνόδων διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν ζωὴν».

Αἱ ἀνωτέρω ὁμῶς τρεῖς συναντήσεις Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονείων θεολόγων φέρουσιν ἀνεπίσημον καὶ προπαρασκευαστικὸν χαρακτήρα, ἄγουςαι εἰς τὸν παρασκευαζόμενον ἐπίσημον διάλογον μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐλασσόνων Ἀντιχαλκηδονείων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, περὶ οὗ ἡ κατὰ Ἰούνιον τοῦ λήγοντος ἔτους συνελθοῦσα ἐν Γενεύῃ Ἐ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις ἀπεφάσισεν:

«Σχετικῶς πρὸς τὸν διάλογον μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἀντιχαλκηδονείων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς ἢ Ἐπιτροπῇ ἡμῶν ἀποφασίζει: α) Ὅπως ὁ διάλογος οὗτος πραγματοποιηθῆ, ἐφ' ὅσον ἀνταποκρίνεται ἀπολύτως ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς τὴν ἤδη πανορθόδοξως ἐκφρασθεῖσαν σχετικὴν ἐπιθυμίαν (Α' Πανορθόδοξος Διάσκεψις 1961, Γ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις 1964, Ἀπαντήσεις τῶν Προκαθημένων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὰ ἀπὸ 9ης Ἰουνίου 1965, ἀριθμ. πρωτ. 389, σχετικά σεπτὰ Γράμματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου τοῦ Α'), ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς κατ' ἐπανάληψιν ἐπίσης ἐκφρασθεῖσαν ὁμόθυμον ἔφεσιν τῶν ἀρχαίων τούτων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς ἔνωσιν μετὰ τῆς Ὁρθοδοξίας (Διάσκεψις τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων ἐν Ἀδδίς Ἀμπέμπα κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1965). β) Ὅπως τὴν προπαρασκευὴν τοῦ διαλόγου τούτου ἀπὸ ὀρθοδόξου μὲν πλευρᾶς ἀναλάβῃ ἐπὶ τούτῳ συνιστωμένη Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπῇ, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν συσταθεισῶν τοιούτων διὰ τοὺς διαλόγους Ὁρθοδόξο-Ἀγγλικανικὸν καὶ Ὁρθοδόξο-Παλαιοκαθολικόν, ἧς τὰ μέλη νὰ ὑποδειχθῶσιν ἐξ εἰδικῶν θεολόγων ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς δὲ τῶν Ἀντιχαλκηδονείων Ἐκκλησιῶν Ἐπιτροπῇ Διανατολική. γ) Ὅπως ἢ ἐπὶ τοῦ διαλόγου τούτου Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπῇ προβῆ: 1) εἰς διευκρίνησιν τῶν κοινῶν σημείων πίστεως, καὶ 2) εἰς τὸν καταρτισμὸν καταλόγου τῶν ὑφισταμένων διαφορῶν μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν περὶ ὧν πρόκειται Ἀντιχαλκηδονείων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, διαφορῶν δογματικῶν, κανονικῶν, λειτουργικῶν καὶ ἄλλων, καὶ τὴν σύνταξιν δι' εἰδικῶν θεολόγων μελετῶν ἐπὶ τῶν ἐφ' ὧν αἱ διαφοραὶ ἀναφέρονται σημείων τῆς χριστιανικῆς πίστεως, καὶ ἰδίᾳ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ χριστολογικὸν δόγμα, τὸ κύρος τῶν 7 Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τὴν διευθέτησιν τῆς συνυπάρξεως ἐν τῷ αὐτῷ κλίματι πλειόνων Πατριαρχῶν. δ) Ὅπως εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἤθελον κριθῆ ὡς ἐπαρκεῖς αἱ κεχωρισμένως γενόμεναι θεολογικαὶ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι, διὰ κοινῆς συνεννόησεως καὶ συμφωνίας μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἀνατολικῶν τούτων Ἐκκλησιῶν, συναντηθῶσιν αἱ δύο Ἐπιτροπαί, Διορθόδοξος καὶ Διανατολική, πρὸς ἀπὸ κοινοῦ ἐν διαλόγῳ μελέτην τῶν ἐκατέρωθεν θέσεων, καὶ, ἐν περιπτώσει συμφωνίας, κατάρτισιν σχεδίου ἐνώσεως, ὑποβληθησομένου εἰσηγητικῶς ταῖς ἐκατέρωθεν Ἐκκλησίαις».

Ἐν ὄψει, λοιπόν, τῆς συντελεσθείσης μέχρι τοῦδε ἱκανοποιητικῆς καὶ εὐοίωνου προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας εὐελπιστοῦμεν, ὅτι ὁ διεξαχθησόμενος ἐπίσημος διάλογος μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονείων θὰ δυναθῆ νὰ ἀνεύρῃ νέον τι σχῆμα φραστικῆς διατυπώσεως τῆς κυρίας μεταξὺ αὐτῶν διαφορᾶς περὶ τῆς καθ' ὑπόστασιν ἐνώσεως τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων, στηριζόμενον ἐπὶ τῆς κοινῆς ἀποδεκτῆς ἐκατέρωθεν χριστολογικῆς διδασκαλίας τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, σύμφωνα πρὸς τὴν καθόλου ὀρθόδοξον

διδασκαλίαν, ἐφ' ἧς φαίνεται ὅτι ὑφίσταται οὐσιαστικὴ συμφωνία μεταξύ Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονεῶν. Οὕτω θὰ δυνηθῆ ἡ κοινὴ Ὁρθοδοξο-ανατολικὴ ἐπὶ τοῦ διαλόγου Θεολογικῆ Ἐπιτροπῆ νὰ προβῆ, κατὰ τὴν πεποίθησιν καὶ τῶν συσχεφθέντων ἐν Bristol θεολόγων, «εἰς τὴν σύνταξιν κοινῆς δηλώσεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ θὰ ἐκφράζηται διὰ τῆς αὐτῆς διατυπώσεως ἡ κοινὴ πίστις εἰς τὸν ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ὁποῖον ὁμολογοῦμεν τέλειον Θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον, ἥτις δήλωσις δὲν θὰ ἔχη τὸν χαρακτῆρα μιᾶς ὁμολογίας πίστεως ἢ ἐνὸς πιστεύου». Εἶτα θὰ εἶναι εὐχερῆς ἡ ῥύθμισις καὶ τῶν ἄλλων δευτερευουσῶν λειτουργικοκανονικῶν καὶ λοιπῶν διαφορῶν μεταξύ αὐτῶν ἐν πνεύματι ἀμοιβαίας κατανοήσεως καὶ ἀγάπης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ

Β'.

Ἡ τριακονταετηρὶς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου

Ἀπὸ 16-19 Ὀκτωβρίου 1968 ἐώρτασε τὴν τριακονταετηρίδα τῆς ἡ Ὁρθόδοξος Ῥωσικὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου, ἐδρεύουσα ἐν Crestwood τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἡ Σχολὴ αὕτη ἰδρύθη τὸν Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους 1937 ἐν Manhattan τῆς Νέας Ὑόρκης ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου, δῆλα δὴ τοῦ Ῥώσου πρίγκηπος ὅστις εἰσήγαγεν ἐν ἔτει 989 τὴν Ὁρθοδοξίαν εἰς τὴν Ῥωσίαν περὶ τὸ Κίεβον. Ἡ Σχολὴ αὕτη, μετὰ τὰ πρῶτα δύσκολα δέκα ἔτη, καθ' ἃ ἐλειτούργησε μᾶλλον ὡς Ἱερατικὸν Σεμινάριον, ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης ὡς «ἴδρυμα ἀνωτέρας μορφώσεως». Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἀναγνώρισιν τῆς Σχολῆς συνετέλεσαν οἱ ἐξ Εὐρώπης συνεπείᾳ τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου προσελθόντες εἰς αὐτὴν καθηγηταὶ G. Fedotov, N. Arseniev, E. Spektorsky, N. Lossky, καὶ περισσότερο πάντων ὁ διατελέσας καὶ κοσμητὼρ αὐτῆς κατὰ τὰ ἔτη 1949-1955 πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Florovsky. Τῷ 1962 ὁ Ῥώσος μητροπολίτης Λεόντιος μετέφερε τὴν Σχολὴν εἰς τὴν σημερινὴν ἔδραν τῆς με ὄλας τὰς ἀναγκαιούσας κτηριακὰς ἐγκαταστάσεις, ναόν, βιβλιοθήκην κλπ.

Σήμερον ἡ Σχολὴ τελεῖ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ῥώσου μητροπολίτου Νέας Ὑόρκης Ireney, διευθύνεται δὲ ὑπὸ τοῦ κοσμητὸρος αὐτῆς πρεσβυτέρου Ἀλεξάνδρου Schmemmann, ὅστις διδάσκει ἐν αὐτῇ Λειτουργικὴν καὶ Ποιμαντικὴν Θεολογίαν. Ἔτεροι καθηγηταὶ αὐτῆς εἶναι ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης Meyendorff τῆς Πατρολογίας καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, ὁ πρεσβύτερος William Schneirla τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὁ Νικόλαος Arseniev τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὁ Σέργιος Verhovskoy τῆς Δογματικῆς, Ἡθικῆς καὶ Συγκριτικῆς Θεολογίας, ὁ Ἀλέξανδρος Bogolepov τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, ὁ Vesselin Kesich τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὁ Βίκτωρ Litwinowicz τῆς Ῥωσικῆς καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σλαβωνικῆς γλώσσης

καὶ ὁ Δαυίδ Drillcock τῆς Λειτουργικῆς Μουσικῆς. Ὡς διδάσκαλοι δὲ τῆς Σχολῆς διδάσκουσιν ἐν αὐτῇ ὁ πρεσβύτερος Th. Horoko τῆς Δογματικῆς, ὁ D. Evans τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, ἡ Σοφία Koulomzin τῆς Θρησκευτικῆς Παιδαγωγικῆς, ὁ B. Ledkowsky τῆς Λειτουργικῆς Μουσικῆς καὶ ὁ A. Δουμουράς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Ὁ ἀριθμὸς τῶν σπουδαστῶν τῆς Σχολῆς ἀνέρχεται εἰς 100 περίπου. Ἡ Σχολὴ ἐκδίδει τὸ γνωστὸν θεολογικὸν περιοδικὸν «St. Vladimir's Seminary Quarterly», ἡ δὲ Βιβλιοθήκη αὐτῆς περιλαμβάνει περὶ τὰς 21.000 θεολογικῶν καὶ ἄλλων βιβλίων.

Ὁ ἑορτασμὸς τῆς τριακονταετηρίδος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου ἤρchiσε τὸ ἑσπέρας τῆς 16 Ὀκτωβρίου διὰ ἑσπερινοῦ ἐν τῷ ναῶ αὐτῆς καὶ δεξιῶσεως, εἶτα δὲ διὰ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ὀργανωθέντος θεολογικοῦ συμποσίου μὲ πρῶτον ὁμιλητὴν τὸν καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Ἰωάννην Καρμίρη, ὅστις ἀνέπτυξε τὸ θέμα «ἡ σύγχρονος Ὀρθόδοξος Θεολογία καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς». Ὁ ὁμιλητὴς, μεταξὺ ἄλλων, ἐξῆρε τὸν ἐκκλησιαστικὸν καὶ παραδοσιακὸν χαρακτῆρα τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας, τονίσας ὅτι «ἡ σύγχρονος Ὀρθόδοξος Θεολογία εἶναι καθαρῶς ἐκκλησιαστικὴ λειτουργία καὶ διακονία, ἐκ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἐπιτελοῦσα τὸ ἱερὸν ἔργον αὐτῆς πρὸς δόξαν Θεοῦ, ἀλλ' ἐνοεῖται διὰ τῶν ἐν γενικῇ χρήσει ἐπιστημονικῶν μεθόδων καὶ κατηγοριῶν σκέψεως, φέρουσα τοῦντεῦθεν καὶ χαρακτῆρα ἐπιστημονικόν. Διότι δὲν δύναται νὰ ὑπάρχη Ὀρθόδοξος Θεολογία ἐξωεκκλησιαστικῇ ἢ ἰδιωτικῇ ἢ ὑποκειμενικῇ ἢ ἀκαδημαϊκῇ ἢ «θεολογία τῶν καθηγητῶν», κατὰ προτεσταντικὰ πρότυπα, ἀλλὰ δεόν νὰ ἀποτελῇ αὐτὴ τὴν καθολικὴν ἔκφρασιν τῆς κοινῆς πίστεως καὶ συνειδήσεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐπομένως ἔξω τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν δύναται νὰ ὑπάρχη Ὀρθόδοξος Θεολογία, ἀλλὰ μόνον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ καὶ ἐν τοῖς πλαισίοις τῆς Παραδόσεως αὐτῆς δύναται νὰ ἀναδειχθῇ αὐτὴ οἰονεὶ «λειτουργικὸν πνεῦμα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενον» (Ἐβρ. 1,14). ... Ἡ Ὀρθόδοξος Θεολογία ὀφείλει νὰ παραμείνη ἄτρωτος καὶ ἄθικτος ἀπὸ τῶν νέων ἀντορθοδόξων θεωριῶν τοῦ ἀφελληνισμοῦ, τοῦ φιλελευθερισμοῦ, τοῦ συγκρητισμοῦ γενικῶς καὶ μάλιστα τοῦ συγκρητιστικοῦ οἰκουμενισμοῦ, ὡς καὶ τοῦ λεγομένου λαϊκοῦ οἰκουμενισμοῦ (διὰ παράμερισμοῦ τῆς Θεολογίας καὶ μάλιστα τῆς Δογματικῆς), τοῦ δογματικοῦ μινιμαλισμοῦ, τῆς σχετικοποιήσεως τῆς ἀληθείας, τῆς περὶ Ἐκκλησίας Branch Theory, τῆς ἐκκοσμικεύσεως (καὶ δὴ ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Λατρείᾳ), τῆς «θεολογίας τοῦ θανάτου τοῦ Θεοῦ» καὶ γενικῶς τῆς λεγομένης «μοντέρνας θεολογίας», τῆς κοινωνίας ἐν τοῖς μυστηρίοις ἄνευ προηγουμένης τελείας δογματικῆς συμφωνίας καὶ ἐνώσεως, τέλος δὲ τοῦ καταδικασθέντος ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Τοπικῆς Συνόδου τοῦ 1872 σαβινισμού, ἀποκρούουσα ἰδίως πᾶσαν μοντερνίζουσαν ἀπεκκλησιαστικὴν καὶ ἀφελληνιστικὴν καὶ ἀπορθοδοξιστικὴν τάσιν». Ὁμοίως ἐτόνισεν, ὅτι «ἡ σύγχρονος Ὀρθόδοξος

Θεολογία ὀφείλει νὰ διατηρήσῃ τὴν πνευματικότητα καὶ τὴν ἀγιότητα τῆς Πατερικῆς Θεολογίας, ὡς καὶ τὸν μυστικὸν καὶ ἀποφατικὸν καὶ οἰκουμενικόν, ἔτι δὲ καὶ τὸν Ἰωάννειον καὶ τὸν Πνευματολογικὸν καὶ τὸν ἔσχατολογικὸν χαρακτῆρα ἐκείνης, συνδυάζουσα ἄρμονικῶς καὶ συνενοῦσα τὴν πίστιν καὶ τὴν θεολογικὴν θεωρίαν μὲ τὴν ἀγιότητα τῆς ζωῆς, τὴν ἀλήθειαν μὲ τὴν βίωσιν αὐτῆς ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Λατρείᾳ καὶ τῇ μυστηριακῇ καὶ τῇ καθόλου ἐκκλησιαστικῇ ζωῇ». Τὴν ὁμιλίαν τοῦ καθηγητοῦ Καρμίρη ἐπηκολούθησε μακρὰ καὶ ἐνδιαφέρουσα θεολογικὴ συζήτησις.

Τὴν ἐπομένην 17 Ὀκτωβρίου ὠμίλησαν κατὰ σειράν ὁ κοσμήτωρ τῆς ἐν Παρισίοις Ὁρθοδόξου Ῥωσικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Σεργίου πρεσβύτερος Ἀλέξιος Κνιαζεφ περὶ τῆς τιμῆς τῆς Θεοτόκου ὑπὸ τῶν Ὁρθοδόξων, ὁ ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βηρυτοῦ ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος Khodre περὶ τῆς σχέσεως τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν κόσμον καὶ ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου πρεσβύτερος Ἰωάννης Meyendorff περὶ τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας γενικῶς. Τὰ κείμενα τῶν ὁμιλιῶν τούτων δημοσιεύονται ἀγγλιστὶ ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς Σχολῆς «St. Vladimir's Seminary Quarterly». Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας παρετέθη ἐν τῷ ξενοδοχείῳ Hilton τῆς Ν. Ὑόρκης τὸ ἐπίσημον ἐπὶ τῷ ἰωβηλαίῳ δεῖπνον τῆς Σχολῆς, συμμετεχόντων 350 καὶ πλέον προσκεκλημένων, ἐν τέλει τοῦ ὁποίου ὠμίλησαν ὁ μητροπολίτης Ireney, ὁ κοσμήτωρ A. Schmemmann, ὁ καθηγητὴς W. Schneirla καὶ ὁ πρεσβευτὴς G. Ignatieff, ἐγένετο δὲ ἡ παρουσίασις τῶν τριῶν παρόντων ἐπιτίμων διδασκτόρων, ἦτοι τοῦ Ἱ. Καρμίρη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Ἰακώβου, τοῦ G. Khodre ὑπὸ τοῦ Σύρου μητροπολίτου Φιλίππου καὶ τοῦ A. Κνιαζεφ ὑπὸ τοῦ Ρώσου ἀρχιεπισκόπου Σουλβέστρου. Τὴν ἐπομένην 18 Ὀκτωβρίου ἐγένετο ἀκαδημαϊκὴ συνεδρίασις καὶ ἱεροπρεπῆς τελετὴ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Παύλου τοῦ Πανεπιστημίου Columbia, προεξάρχοντος τοῦ μητροπολίτου Ireney, εἰς ἣν ἔλαβον μέρος ὁ σύλλογος τῶν καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου μετὰ τῶν σπουδαστῶν καὶ τῆς χορωδίας τῆς Σχολῆς, ἐξ ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι διαφόρων ἐθνικοτήτων, πολλοὶ κληρικοὶ ὀρθόδοξοι καὶ ἑτερόδοξοι καὶ ἄλλοι προσκεκλημένοι. Μετ'εἰσήγησιν τοῦ κοσμήτορος A. Schmemmann ἐγένετο ἡ ἐπίδοσις ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Ireney τῶν διπλωμάτων τοῦ ἐπιτίμου διδάκτορος τῆς Θεολογίας εἰς τοὺς ἐπομένους ἕξ κατὰ σειράν ὀρθοδόξους θεολόγους: Ἰωάννην Καρμίρη, καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἀρχιμανδρίτην George Khodre, ὑφηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Βηρυτοῦ, πρωτοπρεσβύτερον Alexis Κνιαζεφ, κοσμήτορα τῆς Ὁρθοδόξου Ῥωσικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Σεργίου ἐν Παρισίοις, ἀρχιμανδρίτην Justin Porovich, πρώην καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Βελιγραδίου, Nicholas Uspensky, καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Πετρούπολεως, καὶ πρωτοπρεσβύτερον George Florovsky, καθηγητὴν τοῦ

Πανεπιστημίου Princeton καὶ πρώην κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου. Ἐκ τούτων παρόντες ἦσαν οἱ τρεῖς πρῶτοι, παραλαβόντες τὰ οἰκειὰ διπλώματα ἐκ χειρὸς τοῦ μητροπολίτου Ireney, ἐνῶ εἰς τοὺς τρεῖς τελευταίους ἀπενεμήθησαν in absentia. Πρὸ τῆς ἐπιδόσεως ἐκάστου διπλώματος ἀνεγινώσκετο ὑπὸ τοῦ κοσμήτορος A. Schmemmann σύντομον κείμενον, ἀναφερόμενον εἰς τὴν δρᾶσιν ἐκάστου ἐπιτίμου διδάκτορος.

Εἰδικῶς περὶ τοῦ καθηγητοῦ Ἰωάννου Καρμίρη ἀναφέρεται ἐν αὐτῷ, ὅτι οὗτος «ὡς καθηγητῆς ἀφιέρωσεν ὁλόκληρον τὴν ζωὴν του εἰς τὴν μαρτυρίαν τῆς Ὀρθοδοξίας ἀναλλοιώτου ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ. Ὡς καθηγητῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, ὡς βαθὺς καὶ γόνιμος συγγραφεὺς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς Θεολογίας καὶ τῆς Ἱστορίας, ὡς ἐκδότης ἀρχαίων Ὁμολογιῶν πίστεως, ὡς μέλος πολλῶν πανορθόδοξων καὶ διομολογιακῶν διασκέψεων ἀπέδειξε πάντοτε, ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Πίστις, «ἐνεργουμένη διὰ τῆς ἀγάπης», εἶναι πάντοτε ἡ αὐτὴ πρὸς «τὴν ἀπαξ παραδοθεῖσαν τοῖς ἁγίοις πίστιν». Ἀποδεχθεὶς δὲ καὶ τὴν δυσχερῆ θέσιν τοῦ Βασιλικοῦ Ἐπιτρόπου παρὰ τῆ Ἱερᾶ Συνόδου, ἐξεπλήρωσε τὸ ἔργον του τοῦτο οὐ μόνον ὡς λιαν ἀξιόπιστος πολίτης, ἀλλὰ πρὸ πάντων ὡς πιστὸς ὀρθόδοξος χριστιανός. Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου τιμᾶται κατατάσσουσα αὐτὸν μεταξὺ τῶν ἐπιτίμων μελῶν της διὰ τῆς ἀπονομῆς εἰς αὐτὸν τοῦ τίτλου τοῦ Διδάκτορος τῆς Θεολογίας τιμῆς ἕνεκεν». Τὸ πρωτότυπον κείμενον ἔχει ὡς ἀκολούθως:

The Trustees and Faculty of St. Vladimir's Orthodox Theological Seminary
Citation

IOANNIS N. KARMIRIS

An outstanding theologian of contemporary Greece, Ioannis N. Karmiris has consecrated his entire life — as teacher and scholar — to witness for an unadulterated Orthodoxy in the contemporary world. As professor at the University of Athens, as a profound and prolific writer in the field of theology and history, as editor of ancient Confessions of Faith, as participant in many Pan-Orthodox and interconfessional encounters, he has always shown that Orthodox Faith «working through love» is always the same as that «once delivered to the Saints». Having accepted the difficult position of King's Representative to the Holy Synod, he fulfilled his task not only as a most reliable citizen but above all as a faithful Orthodox Christian.

St. Vladimir's Seminary is honored to welcome him among its honorary alumni by bestowing upon him the Degree of Doctor of Divinity honoris causa.

(σφραγίς)

Metropolitan Ireney, President
Alexander Schmemmann, Dean
Serge Verhovskoy, Provost.

Τὸ δὲ κείμενον τοῦ ἐγχειρισθέντος ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Ireney διπλώματος ἔχει ὡς ἔπεται:

The Trustees and the Faculty of St. Vladimir's Orthodox Theological Seminary to all who read these letters greetings in the lord Jesus Christ.

Be it known that by virtue of the authority vested in us by the regents of the University of the state of New York we confer upon Ioannis N. Karmiris the degree of Doctor of Divinity of which may this diploma affixed with the seal of the Seminary and secured with the names of its President, Dean and Provost be in testimony.

Given at Crestwood, New York, this eighteenth day of October, in the year of our Lord nineteen hundred and sixty-eight.

Honoris causa

(σφραγίς)

Metropolitan Ireney, President
Alexander Schmemmann, Dean
Serge Verhovskoy, Provost.

Μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῶν διπλωμάτων ὠμίλησεν ὁ Dr. Jesse H. Ziegler, διευθυντῆς τοῦ Συνδέσμου τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῆς Ἀμερικῆς, περιλαμβανόντος περὶ τὰς 150 Σχολὰς καὶ Σεμινάρια, περὶ τῆς θεολογικῆς ἐκπαιδεύσεως γενικῶς καὶ ἰδίως ἐν Ἀμερικῇ. Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τελετῆς ἔψαλλεν ἐμμελέστατα ἢ χορωδία τῆς Σχολῆς διάφορα θρησκευτικὰ ᾄσματα. Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἔλαβε χώραν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου συνεδρία τῶν ἀποφοίτων αὐτῆς καὶ δεξιῶσις αὐτῶν καὶ τῶν φιλοξενουμένων, μεθ' ἧν ἐτηκολούθησεν ἔσπερινός ἐν τῷ ναῶ. Τέλος τὴν ἐπομένην 19 Ὀκτωβρίου ἐτελέσθη ἀρχιερατικὴ θεία Λειτουργία ἐν τῷ ναῶ τῆς Σχολῆς ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Ireney, δύο ἐπισκόπων καὶ πολλῶν πρεσβυτέρων καὶ διακόνων. Οὕτως ἔληξεν ὁ ἑορτασμός τοῦ Ἰωβηλαίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου, ὃν παρηκολούθησαν 11 ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι καὶ ἄνω τῶν 100 προσκεκλημένων καὶ ἀποφοίτων τῆς Σχολῆς, περὶ ἧς εἶπε χαρακτηριστικῶς ὁ κοσμήτωρ αὐτῆς A. Schmemmann τὰ ἐπόμενα: «As students from virtually all Orthodox jurisdictions in America and many Churches in the Old World gather on its campus, the Seminary is becoming more and more a workshop of Orthodoxanity, a center of theological reflection, and a focus of ecumenical dialogue in the complex culture of the modern world. Rooted in the conviction that Orthodoxy is the faith for all men, for the East as well as for the West, the Seminary community faithfully commits itself to this eternal mission». Εὐχαριστοῦμεν ὅπως ἡ Σχολὴ τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου συνεχίζει ἐπὶ μὴ κιστον τὸ εὐλογηθὲν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἔργον τῆς καὶ ἑορτάζει ὡς πλεῖστα παρό-

μοια ἰωβηλαῖα ἐπὶ ὡς πλεῖστον χρόνον ἐν πάσῃ προόδῳ καὶ ἀκμῇ καὶ ἀκτινοβολίᾳ οἰκουμενικῇ, ἐπ' ἀγαθῶ τῆς μιᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας αὐτῆς.

Προστεθῆτω ἐν τέλει, ὅτι κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Συλλόγου τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν ἀποφοίτων τῆς ἐν Brookline (προαστείᾳ τῆς Βοστώνης) Ἑλληνικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ὠμίλησεν ἐν αὐτῇ τῇ 30 Ὀκτωβρίου ὁ καθηγητὴς Ἰωάννης Καρμίρης μὲ θέμα «Ὁρθόδοξος θεώρησις τῆς «περὶ Ἐκκλησίας» ἀποφάσεως τῆς Β' ἐν Βατικανῶ Συνόδου». Τὸ κείμενον τῆς ὁμιλίας ταύτης δημοσιεύεται ἀγγλιστὶ ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς Σχολῆς «The Greek Orthodox Theological Review».

Ἰωακείμ Βαλασιάδης

• Ἱερεὺς ἐν Freeport Νέας Ὑόρκης

Γ'.

Διακήρυξις Ῥωμαιοκαθολικῶν θεολόγων περὶ τῆς «ἐλευθερίας τῶν θεολόγων καὶ τῆς Θεολογίας» *

«Ἐν πλήρει νομιμοφροσύνῃ καὶ ἀπεριφράστῳ πιστότητι πρὸς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν θεωροῦν οἱ ὑπογραφόμενοι θεολόγοι ἑαυτοὺς ἠναγκασμένους καὶ ὑποχρεωμένους νὰ ἐπιστημάνουν μετὰ μεγάλης σοβαρότητος δημοσίᾳ, ὅτι ἡ διὰ τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου ἀνακτηθεῖσα ἐλευθερία τῶν θεολόγων καὶ τῆς Θεολογίας πρὸς διακονίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲν ἐπιτρέπεται σήμερον νὰ ἐκτεθῇ ἐκ νέου εἰς κίνδυνον. Ἡ ἐλευθερία αὕτη εἶναι καρπὸς καὶ ἀπαίτησις τοῦ ἀπελευθεροῦντος κηρύγματος αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ παραμένει οὐσιαστικὴ ἄποψις τῆς ὑπὸ τοῦ Παύλου διακηρυχθείσης καὶ ὑποστηρικθείσης ἐλευθερίας τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Ὅθεν ἔχουν χρέος ὅλοι οἱ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διδάσκαλοι, ὅπως κηρύσσουν τὸν λόγον εὐκαίρως ἀκαίρως.

Ἡ ἐλευθερία αὕτη σημαίνει δι' ἡμᾶς τοὺς θεολόγους ἐν ταυτῷ τὴν βαρεῖαν εὐθύνην, ὅπως μὴ ἐκθέσωμεν εἰς κίνδυνον τὴν γνησίαν ἐνότητα καὶ τὴν ἀληθῆ εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπάντων τῶν μελῶν αὐτῆς. Γινώσκομεν καλῶς, ὅτι καὶ ἡμεῖς οἱ θεολόγοι εἶναι δυνατόν νὰ πλανώμεθα ἐν τῇ Θεολογίᾳ μας. Εἴμεθα ὅμως πεπεισμένοι, ὅτι πεπλανημένοι θεολογικαὶ ἀντιλήψεις δὲν δύνανται νὰ διαλύωνται δι' ἐξαναγκαστικῶν μέτρων. Ἐν τῷ κόσμῳ μας εἶναι δυνατόν νὰ διαρθρῶνται αὗται ἀποτελεσματικῶς μόνον διὰ τινος ἀκαλύτου

* Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Ῥωμαιοκαθολικῷ περιοδικῷ «Concilium» 1969 τεύχος 1 καὶ ἐν ἑλληνικῇ μεταφράσει ὑπὸ Γ. Τσανανᾶ ἐν «Γρηγόριος Παλαμᾶς» 52 (1969) 102-106, ὑπογράφεται δὲ ὑπὸ 38 διακεκριμένων Ῥωμαιοκαθολικῶν θεολόγων, οἱ οἱ Α. Auer, P. Benoit, M. D. Chenu, Y. Congar, H. Fries, H. Küng, J. B. Metz, K. Rahner, J. Ratzinger, E. Schillebeeckx, P. Schoonenberg κ.λ.π., εἰς οὓς καλοῦνται ὅπως προστεθῶσι καὶ ἕτεροι ἐπιθυμοῦντες τοῦτο.

καὶ ἀμερολήπτου ἐπιστημονικῆς συζητήσεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ ἀλήθεια δύναται νὰ νικήσῃ δι' ἑαυτῆς. Ἀποδεχόμεθα μετὰ πεποιθήσεως ἐν διδακτικὸν ἀξίωμα τοῦ Πάπα καὶ τῶν ἐπισκόπων, τὸ ὁποῖον ἴσταται ὑπὸ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῇ διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῷ κηρύγματι αὐτῆς. Συγχρόνως ὁμως γνωρίζομεν, ὅτι τὸ ποιμαντικὸν τοῦτο κηρυγματικὸν ἀξίωμα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ καταπιέζῃ καὶ παρεμποδίξῃ τὸ ἐπιστημονικὸν διδακτικὸν ἔργον τῶν θεολόγων. Οἰονδήποτε εἶδος, ἔστω καὶ λεπτῆς, Ἱερᾶς Ἐξετάσεως δὲν βλάπτει μόνον τὴν ἀνάπτυξιν ὑγιоῦς Θεολογίας, ἀλλὰ συγχρόνως προσάπτει εἰς τὸ ἀξιόπιστον συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ τῆς σήμερον ἀπροβλέπτους ζημίας. Ἀναμένομεν ὅθεν ἐκ τοῦ ποιμαντικοῦ κηρυγματικοῦ ἀξιώματος τοῦ Πάπα καὶ τῶν ἐπισκόπων αὐτονόητον ἐμπιστοσύνην πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικὸν μας φρόνημα καὶ τὴν ἀπροκατάληπτον ὑποστήριξιν τῆς θεολογικῆς μας ἐργασίας διὰ τὸ καλὸν τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ κόσμῳ. Ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐκπληρῶμεν τὸ καθήκον μας, ὅπως ἐρευνῶμεν καὶ λέγωμεν τὴν ἀλήθειαν, ἄνευ παρεμποδίσεως διὰ διοικητικῶν μέτρων καὶ κυρώσεων. Ἀναμένομεν ὅπως γίνεται σεβαστὴ ἡ ἐλευθερία μας ὅπου, πάντοτε κατὰ καλυτέραν γνῶσιν καὶ συνείδησιν, ἐκφράζομεν καὶ δημοσιεύομεν τὴν τεκμηριωμένην θεολογικὴν μας πεποίθησιν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐπὶ τοῦ παρόντος φαίνεται νὰ αὐξάνῃ πάλιν ὁ κίνδυνος τῆς ἐλευθέρας θεολογικῆς ἐργασίας, παρακινούμεθα νὰ κάμωμεν μίαν σειρὰν οἰκοδομητικῶν προτάσεων. Τὴν πραγματοποιήσιν αὐτῶν θεωροῦμεν ὡς ἀπαραίτητον, διὰ νὰ δυνηθοῦν Πάπας καὶ ἐπίσκοποι νὰ συμπληρώσουν συμμέτρως καὶ ἀξιοσεβάστως τὸ ἔργον των καὶ ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸ λειτούργημα τῶν θεολόγων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

1. Αἱ ἀρχαὶ τῆς ῥωμαϊκῆς κουρίας, ἰδίᾳ ἡ ἐκ καρδιναλίων Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς πίστεως, παρὰ τὴν διὰ τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ' ἐπενεχθεῖσαν ποιᾶν τινα διεθνοποιήσιν των, θὰ συνεχίζουσιν νὰ δίδουσιν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι εἶναι ἐκτεθειμέναι διὰ μεροληψίαν ὑπὲρ ὠρισμένης τινὸς θεολογικῆς κατευθύνσεως, ἂν ἐν τῇ ἐξ ἐπόψεως προσώπων συνθέσει των δὲν λαμβάνουσιν εὐκρινῶς ὑπ' ὄψιν τὴν νόμιμον ποικιλίαν σημερινῶν θεολογικῶν σχολῶν (ρευματῶν) καὶ νοοτροπιῶν.

2. Τοῦτο ἰσχύει κατὰ πρώτον λόγον διὰ τὸ ἀποφασιστικὸν ὄργανον τῆς ἐκ καρδιναλίων Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς πίστεως, τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν καρδιναλίων («Plenaria»). Ἐνταῦθα θὰ ἔπρεπε νὰ εἰσαχθῇ ὡς ὄριον ἡλικίας τὸ 75ον ἔτος.

3. Ὡς σύμβουλοι πρέπει νὰ καλοῦνται μόνον ἀποδεδειγμένοι καὶ γενικῶς ἀνεγνωρισμένοι εἰδικοί. Ὁ χρόνος τῆς ὑπηρεσίας των πρέπει νὰ καθορισθῇ ὀριστικῶς, καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται νὰ ὑπερβαίῃ τὸ ὄριον τοῦ 75ου ἔτους τῆς ἡλικίας.

4. Ἡ ὑπὸ τῆς συνόδου τῶν ἐπισκόπων προτεινομένη Διεθνὴς Ἐπιτροπὴ Θεολόγων, ἡ ὁποία ὀφείλει ὡσαύτως νὰ συμπεριλάβῃ ἐν δικαίᾳ ἀναλογία τὰς διαφόρους θεολογικὰς κατευθύνσεις καὶ νοοτροπίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἶναι εὐχῆς ἔργον νὰ ἰδρυθῆ ἀμέσως. Μετ' αὐτῆς ὀφείλει νὰ συνεργασθῆ στενότερα ἡ Ἐπιτροπὴ Πίστεως. Ἐπίσης αἱ ἀρμοδιότητες τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῶν ἐπισκοπικῶν ἐπιτροπῶν διὰ θέματα πίστεως ἐντὸς τοῦ συμβουλίου τῶν ἐπισκόπων ὀφείλουν νὰ καθορισθοῦν βασικῶς καὶ σαφῶς.

5. Ἐὰν ἡ ἐκ καρδινάλιων Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς πίστεως νομίζῃ, ὅτι εἰς ὠρισμένας ἐκτάκτους καὶ σπουδαίας μοναδικὰς περιπτώσεις εἶναι ἠναγκασιμένη νὰ καταγγείλῃ ἐπὶ πλάνῃ θεολόγον ἢ ὁμάδα τινὰ θεολόγων, τότε πρέπει τοῦτο εἰς πᾶσαν περίπτωσιν (οἱ μοναχοὶ δὲν ἐξαιροῦνται) νὰ συμβῆ κατὰ τὴν κανονικὴν διαδικασίαν. Συμφώνως πρὸς τὰς ὁδηγίας τοῦ Πάπα διὰ τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ Sanctum Officium («Integrae servandae» τῆς 7.12.65, πρέπει νὰ ἐκπονηθῆ καὶ ἐν τέλει νὰ δημοσιευθῆ νομοτύπως μίᾳ σαφῆς καὶ δεσμευτικῆ τάξεως διαδικασίας. Ἡ ἀρμοδιότης τῆς ἐκ καρδινάλιων Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς πίστεως ὀφείλει ἐν προκειμένῳ νὰ περιορισθῆ σαφῶς ἐπὶ θεολογικῶν ζητημάτων. Διὰ καθαρῶς προσωπικὰς ὑποθέσεις δύνανται νὰ ἀκολουθηθῆ μόνον ἡ κανονικὴ διαδικαστικὴ ὁδός.

6. Ἐν τῇ τάξει τῆς διαδικασίας, ἡ ὁποία ὀφείλει νὰ περιληφθῆ εἰς τὸν ἀνατεθεωρημένον ἐκκλησιαστικὸν κώδικα, θὰ ἔπρεπε νὰ δοθοῦν ἐγγυήσεις διὰ τὰ ἀκόλουθα.

α) Ὁ ἔλεγχος ζητημάτων πίστεως διὰ τῆς Ἐπιτροπῆς πίστεως πρέπει νὰ ἐπιχειρηθῆ ἐπὶ τῇ βάσει αὐθεντικῶν δημοσιευμάτων τοῦ συγγραφέως ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ πρωτοτύπῳ γλώσσῃ καὶ ὄχι ἐπὶ τῇ βάσει μὴ αὐθεντικῶν εἰδήσεων ἢ μεταφράσεων. Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὀφείλει νὰ κληθῆ, ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐντεταλμένος, ἐπίσημος ὑπερασπιστὴς τοῦ κρινόμενου θεολόγου (relator-pro auctore). Μετὰ γνωμοδότησιν ἀνακοινοῦνται ἐγγράφως εἰς τὸν ἐν λόγῳ θεολόγον ὅλαι αἱ ἀμφισβητούμεναι διδασκαλαὶ ὁμοῦ μεθ' ὅλων ἐνδεχομένως τῶν γνωματεύσεων, διαταγμάτων, ἐκθέσεων καὶ σπουδαίων ἐγγράφων. Ὁ ἐν λόγῳ θεολόγος λαμβάνει ἐγγράφως θέσιν ἔναντι τῶν στοιχείων τούτων.

β) Ἄν ἡ θέσις τοῦ αὐτοῦ δὲν ἱκανοποιῆ, τότε πρέπει νὰ προσκομισθοῦν δύο ἢ περισσότεραι εἰδικαὶ γνωματεύσεις ἀνεγνωρισμένων θεολόγων περὶ τῶν ἀμφισβητούμενων ζητημάτων, ἐκ τῶν ὁποίων αὐτὸς οὗτος ὁ κρινόμενος θεολόγος δύναται νὰ καθορίσῃ τοῦλάχιστον τὰς ἡμίσεις.

γ) Ἄν μετὰ ταῦτα θεωρηθῆ ἀναγκαία προσωπικὴ συζήτησις, τότε πρέπει προηγουμένως νὰ ἀνακοινωθοῦν εἰς τὸν κρινόμενον θεολόγον ἐγκαίρως τὰ ὀνόματα τῶν συζητητῶν, τὸ ἀντικείμενον τῆς συζήτησεως καὶ τὸ πλῆρες κείμενον ὅλων τῶν γνωματεύσεων, διαταγμάτων, ἐκθέσεων καὶ λοιπῶν σπουδαίων πρακτικῶν καὶ δικογράφων. Ὁ θεολόγος δύναται νὰ διεξαγάγῃ τὴν συζή-

τησιν εἰς πᾶσαν ὑπ' αὐτοῦ ἐπιθυμητὴν γλῶσσαν καὶ νὰ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ πρὸς ὑποστήριξίν του ἕνα εἰδήμονα. Ὑποχρέωσις πρὸς τήρησιν μυστικότητος δὲν ὑφίσταται. Περὶ τῆς συζητήσεως ταύτης παραδίδεται εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν πρακτικὸν ὑπογεγραμμένον ὑφ' ἑλῶν τῶν συμμετεχόντων.

δ) Ἄν κατὰ τὴν κρίσιν τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ μετὰ τὴν συζήτησιν ταύτην ἀποδειχθῇ σαφῶς, ὅτι αἱ ἀμφισβητούμεναι διδασκαλῖαι ἀντιτίθενται ῥητῶς εἰς τὴν πράγματι ὑποχρεωτικὴν ὁμολογίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ θέτουν εἰς κίνδυνον τὴν πίστιν εὐρέων κύκλων, τότε ὀφείλει ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ ἀναιρέσῃ τὰς διδασκαλίας ταύτας δημοσίᾳ ἐν τεκμηριωμένῃ θέσει ἔναντι αὐτῶν.

ε) Μὴ παραβλαπτομένης τῆς δεσμευτικότητος τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκτικῆς ἀϋθεντίας πρέπει νὰ ἐγκαταλειφθοῦν ἐν τῇ σημερινῇ κοινωνικῇ καταστάσει πέραν τούτου ἐκτεινόμενα μέτρα διοικητικῆς καὶ οἰκονομικῆς φύσεως ἔναντιον συγγραφέων καὶ ἐκδοτικῶν οἴκων κατὰ κανόνα ὡς ἀνωφελῆ ἢ ἐντελῶς ἐπιζήμια.

7. Ἐπειδὴ πᾶσα πίστις ἄνευ ἀγάπης οὐδὲν ἐστὶ, διὰ τοῦτο πρέπει εἰς πᾶσαν προσπάθειαν περὶ τὴν πίστιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ νὰ ἐφαρμόζηται διαδικασία κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης».